დროება

გამოდის ყოველ-დღე ორშაბათს გარდა

რედაქცია

გოლოვინის პროსპექტზედ. იგ. მუხრანსკის სახლებ-ში კლუბის ქვემოთ

ხელის-მოწერა

მიიღება თფილისში „დროების" რედაქციაში, ქუთაისში: ჭილაძის (გურიელის) წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Въ Тифлисъ, въ редакцію „Дроэба".

„დროების" ფასი:

მთელის წლისა . . .	9 მან.	სამის თვისა . . .	3 მან.
ექვსის თვისა . . .	5 მან.	ერთის თვისა . . .	1 მან.

ფასი განცხადებისა

დიდი ასოებით, ასოზე 1 კაპ., [illegible] ასოზე ნახევარი კაპ., [illegible] მაური.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს. დაუბეჭდელ წერილს რედაქცია ფოსტით ვერ დაუბრუნებს ავტორს.

განცხადებანი მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზედ.

ქუთაისში განცხადება მიიღება ჭილაძის წიგნის მაღაზიაში.

ცალკე ნომერი „დროებისა" ღირს ერთი შაური.

მირქმის დღესასწაულის გამო, ხვალ, ოთხშაბათს, 3 თებერვალს გაზეთი არ გამოვა.

საზაფხულო თეატრში
ოთხშაბათი, 3 თებერვალს
ბენეფისი
ქნ. ბ. აბალოვისა
ქართული დრამატიული დასის არტის-ტებისაგან წარმოდგენილი იქნება:
ორი ობოლი
ქალი
დრამა ხუთ მოქმედებად რუსულიდამ გადმოკეთებული ავ. ცაგარელისაგან.
ბილეთები ისყიდება თეატრის კასსაში.
დასაწყისი 7 1/2 საათზე

ტელეგრამმა

(„საქართველოს ტელეგრაფის სააგენტოსი")

პეტერბურგი, 30 იანვარს. „მმართებლობის მოამბეში" დაბეჭდილია, რომ რუსის მმართებლობა ვერ მოითმენს, რომ უცხო ქვეყნის სახელმწიფოები იმის შინაურ საქმეებში ერიონ; ურიების საქმე რუსეთის შინაური საქმეა, და უცხო ქვეყნების ჩარევა ამ საქმეში უფრო აღელვებს და გააბრაზებს ხალხს ებრაელების წინააღმდეგ.

კატკოვი აცხადებს თავის გაზეთს „მოსკოვის უწყებებში", რომ იმისთვის არ შეუძლებიათ სახელმწიფო რჩევის წევრობის თანამდებობა.

ინგლისში დაიბადა აზრი, რომ ჰერცოგოვინის საქმე ევროპის სახელმწიფოების წარმომადგენელთა კონფერენციამ უნდა გადაწყვიტოს.

საფრანგეთის მმართებლობის წინადადებით ეგვიპტეს საქმეც ევროპის სახელმწიფოთა კონგრესმა გადაწყვიტოს.

ხარკოვში იმედი აქვთ, რომ უნივერსიტეტის საქმე მალე გათავდება; ამ ჟამად უნივერსიტეტში სრული მშვიდობიანობა და წესიერება სუფევს.

როგორც აღმოჩნდა, ამ დღეებში რომ გალაცაში რამდენიმე კაცი დასტუსაღეს ამის მიზეზი ის ყოფილა, რომ გლეხებს-უნიატებს მართლმადიდებლის სარწმუნოება მიუღიათ.

საფრანგეთის მმართებლობამ გამოუცხადა რუსის ემიგრანტს ლავროვს, რომ საფრანგეთიდამ გავიდეს.

გაზეთის „პორიადოკის" რედაქციამ გამოაცხადა, რომ ის სპობს ამ გაზეთის გამოცემას.

პეტერბურგი, 1 თებერვალს. კრიჟანოვსკი დაითხოვეს სამსახურიდამ. ტაგანროგის დამიუნის ფულის შეჭმაში დამნაშავე გალიანო საპყრობილიდამ გამოუშვეს.

პარიჟი, 1 თებერვალს. მარცხენა მხარე დეპუტატთა პალატისა ჰკითხავს მმართებლობას—თუ რა მიზეზით გააგდო იმან საფრანგეთიდამ რუსის ემიგრანტი ლავროვი.

ბისმარკი წინააღმდეგია, რომ ჰერცოგოვინის საქმე სახელმწიფოთა კონფერენციამ გადაწყვიტოს...

საჭიროება საქონლის კარგად შენახვისა

ამ უკანასკნელი ხუთი-ექვსი წლის განმავლობაში დიდი ზარალი მისცა ჩვენ მეურნეობას გახშირებულმა ეპიზოოტიამ: ჭირმა, თურქულმა, დისენტერიამ და სხვ. ამათ შორის უფრო საშიშრად თავი იჩინა საქონლის ჭირმა, რომელიც მოუსვენრად ხან აქ და ხან იქ ჩნდება, გადადის ერთი ადგილიდამ მეორე ადგილას და მუსრს ავლებს ისეც საქონლით ღარიბ ქვეყანას. ერთ მაზრაში ნელდება იგი, მეორეში ცხოველდება; მთელ გუბერნიებს სთელავს თავის შეუწყალებელ ფეხქვეშ, და ჩვენ ვრჩებით ამ ჟამამდე ნება-უნებლიედ მისი დაუსრულებელი ჯოჯოხეთური მოქმედების მოთმინე მაყურებლებად; და მხოლოდ ცარიელის ხშირით „ახ"—ით და „ოხ"—ით ვაღიარებთ ჩვენს მისდამი ყურადღებას.

მაინც რა შეუძლიან თვითეულს ვენგანს ამ მდევის ყინულივით ცივი ხვევნის წინააღმდეგ, უკეთუ მთელმა ერმა და მთავრობამ არ მოინდომა მასთან ბრძოლა?

აი ეხლა ჩვენმა სამეურნეო საზოგადოებამ განიძრახა იშუამდგომლოს მთავრობის წინაშე, რომ ჩვენშიაც იქნეს შემოღებული სხვა ადგილებში გამოცდილი პოლიციური წესები საქონლის ჭირის მოსასპობლად.

მაგრამ მე იმ აზრისა ვარ, რომ ეს პოლიციური წესები, რაოდენადაც იგინი ჩინებულნი და ერთად-ერთი საშუალებანი იყვნენ სხვა ქვეყნიდამ შემოტანილი ეპიზოოტის საბრძოლველად, ჩვენში მათ უნდა დაჰკარგონ ბევრი ნაწილი თავიანთი სისრულისა და ძალისა, თუ ჩვენც ყველანი ძმურად მათ არ ლავეხმარებით, რადგანაც საქონლის ჭირი არ არის განსაკუთრებით, როგორც აქამდინ ეგონათ, სხვაგნიდამ ჩვენში შემოსატანი ეპიზოოტია, არამედ იგი არის აგრეთვე ადგილობრივი ავადმყოფობა ე. ი. შედეგი ჩვენი ქვეყნის კულტურული ხარისხის სიმდაბლისა.

თეორიის შეხედულებით ბაქტერალური დასაწყისი (მიკროკოში) ეპიზოოტიური ავად-მყოფობისა შეიძლება ყველგან არსებობდეს: ჰაერში, ნიადაგში, წყალში, მცენარეზე და მხოლოდ მის სასარგებლოდ შემწე გარემოებათა შორის იგი განცხოველდეს, დაბინავდეს პირუტყვის გვამში და იწყოს თავისი დამღუპველი მოქმედება.

განცხოველების შემწე გარემოებად ითვლებიან: საერთოდ ორგანიზმის სისუსტე და ყოველივე შემთხვევანი პირუტყვის სიცოცხლეში, რომელნიც მოასწავებენ განსხვავებით აჩქარებულს სისხლის ბრუნვას—(ცირკულაციას).

პრაქტიკა სრულიად თანა-უხმობს ადგილობრივი გამოცდილებით ამ ახალს თეორიას და გადაწყვეტით ამტკიცებს, რომ ჩვენში საქონლის ჭირი ჩნდება აქვე, ადგილობრივ გარემოებათა შემწეობით და შემდეგში ვრცელდება ირგვლივ გარეშემო გადაღებით.

მართლაც და რომ დავაკვირდეთ ჩვენი საქონლის ყოფა-ცხოვრებას და იმ მცირე ყურადღებას, რაისაც ჩვენ მათ ვუზიარებთ, ცხადად, დავინახავთ მრავალს შემთხვევებს, რომელნიც, თეორიის მიხედვით, უნდა უთუოდ ხელს უმართავდენ პირუტყვის ავად-მყოფობის გაჩენას.

ვინ იქნება ის უგულო კაცი, რომ ჩვენი საქონლის დანახვამ, ზამთარში, არ აამრწუნოს, როდესაც საქონელს უსაზრდოებისაგან სიკვდილამდე მიხწეულს, მინიჭებული აქვს ცხელს, ბნელს და თანვე მყრალ თავლაში გაატაროს ექვსი, შვიდი თვე და გაზაფხულზე, კუდით ასაწევმა, უკვე იწყოს მძიმე ვალის ასრულება,—მოუღალავი მუშაობა!

და რა იყო მისი საზრდო?

დილით—ბზე, შუადღისას—ბზე, საღამოს—ბზე! ის ბზე, რომელიც ერთმა ცალმა საქონელმა უნდა ცოტა-ცოტა ოთხი ფუთი შესჭამოს, რომ მიიღოს გვამის შესაფერი ნოყიერება; ერთი ხარი-კი, რაც უნდა მადიანად სჭამდეს, ერთ ფუთს ძლივს შესჭამს!

ზემო-ნათქვამიდამ ცხადადა სჩანს, რომ იმ პოლიციურ წესებს მხოლოდ მაშინ ექნებათ ნამდვილი მნიშვნელობა და მათ შეეძლებათ კიდეც თავიანთი ვალის აღსრულება, როდესაც ჩვენ თითონ დავუფიქრდებით ჩვენი საქონლის ცხოვრებას და ვეცდებით მოვაშოროთ მას მისი სისაღის მავნებელი გარემოებანი. აი ამიტომ დავსახე საჭიროთ, ამ მოკლე წერილში, გავაცნო ჩვენ მეურნეთ ერთ-გვარი ახალი რიგი საქონლის საკვების შენახვისა, რომელიც ჩვენი მდგომარეობისათვის ფრიად ყურადღების ღირსია და რომლის შემოღებით საქონლის პატრონს შეუძლიან ყოველთვის იქონიოს იაფი, ნოყიერი და გემრიელი საზრდო თავის საქონლისათვის. ეს გახლავთ ორმოებში (სილოსებში) საკვების შენახვა, ანუ საკვების დასილოსოება (**силосованіе корма**) ანუ დამჟავება.

ყველაფერი შეიძლება დასილოსოვდეს, მხოლოდ ყოველივე ნაყოფი, გინა ბალახი უნდა ორმოში ჩაიწყოს ახალი მოგროვილი, მწვანე, შეუმჭკნარი. ძვირფას ბალახებს და ძირის მოსავალს არ შევეხები, რადგანაც ვიცი, ძალიან ცოტანი გამოჩნდებიან მსურველნი გამოიმეტონ მიწაში ჩასაფლავად ბალახი, რომელიც შეიძლება თივად გაკეთდეს; მხოლოდ ამას კი ვიტყვი, რომ ვინც-კი ერთხელა სცდის, იქნება ბალახი თივათაც აღარ გააკეთოს და სულ სილოსებში ჩააწყოს, იმიტომ რომ ბევრი ჩინებული თვისებანი აქვს სილოსში შენახულ ბალახს; ჯერ ერთი—ცეცხლის წაკიდებისაგან თავისუფალია; მეორე—მწვანედ ჩადებული წონაში ბევრს საზრდოს აძლევს, და რაც შეეხება სიგემრიელეს, საქონელი უფრო ეტანება ჩინებულ მომჟაო, მწვანე, წყლიან საკვებს, ვიდრე გამხმარ თივას.

ჯერ კიდევ მეტი მოთხოვნილება იქნება გამოიწვიოს პირველადვე სცადოს ჩემი ნაამბობი ძვირფას ნაყოფზე და ბალახებზე. მაინც ჩემი აზრი ის იყო, ყველას ვურჩიო, დაასილოსონ რაც გამოუსადევი მცენარენი მოიპოვება თავიანთ მამულში, რომელნიც უამისოდ ამაოდ იკარგება ყოველ წლივ. ესენი არიან: ჭინჭარი, ყვალო, ნაცარ-ქათამა, ლელი, ჭილი და სხვა ამ გვარი ბალახ-ბულახი. მხოლოდ აქედამ უნდა გამოირიცხოს საქონლისათვის მავნებელნი მცენარენი. აგრეთვე ბოსტნის გადანარჩენი: კომბოსტო, ჭარხლის ფოთოლი, კარტოფილის ფოთოლი და სხვა; აგრეთვე ვაზის ფოთოლიც და ტყის ფოთოლიც. რაც შეეხება სილოსების გაკეთებას და საჭმელის ჩაწყობას, ვეცდები მოკლედ აღვწერო და ვისაც უფრო დაწვრილებით გაგება სურს, ვსთხოვ დაურიდებლივ მომმართოს და მეც სიამოვნებით განუზიარებ ჩემ ცოდნას.

სილოსი (ორმო) უნდა ამოითხაროს მშრალ ადგილას, (თიხიანი ნიადაგისა უკეთესია). ვისაც შეუძლიან, ვურჩევთ ეს ორმო ამოიყვანოს აგურზე და ცემენტზე. ზომა სილოსისა ყველაზე უმჯობესია ცხრა არშინი

სიგრძე, ორი არშინი სიღრმე და ოთხი არშინი სიგანე გადაშლილი პირებით, ისე რომ სილოსის ძირი ორი არშინის მეტი არ იყოს. ამ ზომაში შეიძლება ცოტა სიგანეს მოემატოს და სიღრმესაც, სიგრძეს კი სურვილისა-მებრ. მაგრამ მე ვურჩევ, ვისაც ბევრი საკვებავი აქვს, გააკეთოს რამდენიმე სილოსი, პირველი ზომისა, რადგანაც ამსება უფრო ადვილია, და საქმე უფრო კარგადაც კეთდება. პირველი ზომის ორმოში ჩადის 400 ფუთამდინ და უნდება 4 ფუთი ხვიშირი საქონლის მარილი.

მომზადდა ორმო თუარა, უნდა შეუდგეთ მოცელვას და თანვე ზიდვას, ისე რომ მზემ არ გაახმოს. ძირში უნდა ჩაეყაროს ბზე ანუ ულო და ჩაიწყოს მოტანილი ბალახი (რაც არის). ორმოში უნდა იდგეს სამი კაცი და ჩაყრილ საკვებს ასწორებდნენ და ფეხით სტკეპნიდნენ. ვერდებზედაც ბზე უნდა. ფეხის დატკეპნის შემდეგ, უნდა ძალიან იტკეპნოს სატკეპნი მორგვით (ტრამბოვკით) და ყოველივე ნახევარ არშინზე მარილი წაეყაროს; შემდეგ კიდევ ჩაიყაროს ბალახი და მაგრა იტკეპნოს; ისე უნდა იმსებოდეს პირამდე და ნახევარ არშინი და კიდევ მეტი პირ-ზემოდაც. ზემოდამ უნდა წაიყაროს კარგა ბლომად მარილით, დაიხუროს ბზით ანუ ულოთი და წაეყაროს ბლომად მიწა, ყველა მხრიდამ ალმაცერად. ჩაწყობის დროს, თუ საკვები შემჭკნარი, ანუ ძალიან მშრალი იყო, კარგა ცოტა წყალი გადაესხას ხოლმე. ვისაც ცოტა ბალახი უგროვდება, შეიძლება რიგი-და რიგი შიგ ბზე ჩაატანოს; დამჟავებით ბზეც ძალიან იცვლის გემოს და კეთდება.

თუ მიწამ ძალიან დაიწია უნდა ხელ-ახლად კიდევ წიეყაროს; აგრეთვე ვინიცობაა გვალვისაგან დასკდა.

შემოდგომაზე, ანუ ზამთარში ამოღების დროს, უნდა ერთი მხრიდამ აიხადოს და ისე რიგზე სიგრძლივ მიზდიოს. ერთად ახდა არ შეიძლება. სურვილისა-მებრ, შეიძლება სილოსზე პატარა ქოხიც გაკეთდეს, რათა ავდარმა გავლენა არ იქონიოს.

სულზე 15 გირვანქა საკმარია დღეში ამსახით შენახულის საკვებავისა, რომ საქონელი ფერ-შეუშლელად შეინახოს.

ვინც კი არ დაზოგავს მცირე შრომას და აგრეთვე მცირე ხარჯსაც და მიიღებს ჩემ რჩევას, ვარწმუნებ თავის დროზე მადლობას შემომითვლის.

დროც არის, რომ ვიფიქროთ ჩვენი საქონლის უკეთ გამოკვებაზე, და მით უფრო, რომ უმეტესი ნაწილი ჩვენი სახნავებისა იმ მდგომარეობას არიან მიხწეულნი, რომ უსასუქოდ შემდეგში იშვიათად მისცემენ კარგ მოსავალს.

დასაბოლოვებელ ამ წერილისა მსურს ყველა მხვნელ-მთესველს ყურში ვუჩურჩულო, რომ კარგად გამოკვებილი საქონელი აძლევს კარგ სასუქს; კარგად განაფუხრებული მიწა — ბევრ ჰირნახულს და ბევრი ჰირნახული ხომ—ბევრ ფულს.

თ. სვიმონ ყეზიროვი.

დღიური

ერთს კავკასიაში ნამსახურს რუსს ზისერმანს უნახავს პეტერბურღში კავკასიის ახალი მთავარ მმართებელი თ. დონდუკოვ-კორსაკოვი, ულაპარაკნია იმასთან კავკასიის მომავალ რეფორმების თაობაზედ და გაზეთს „ნოვოე ვრემიაში“ იწერება ახლა თ. დონდუკოვის ნალაპარაკევს.

ჯერ-ჯერობით, სანამ ერთის წლის განმავალობაში მაინც კარგად არ გავიცნობ კავკასიას, მანამ არაფრის ახალის შემოღება არ შეიძლებაო, უთქვამს თ. დონდუკოვს. უმთავრეს ყურადღებას ამ ქვეყნის ეკონომიურ მდგომარეობას მივაქცევო; ამისთვის გამიჯვნა არის ყველაზე უფრო დაუყოვნებლად საჭიროვო, რომ ყველამ იცოდეს—ვის რა ეკუთვნის და თავის მამული შეამუშავოს, ხაზინის იმედი არა ჰქონდესო. სხვა-და-სხვა სამინისტროებისაგან შედგენილი პროექტები, კავკასიის გამგეობის ცვლილებათა შესახებ, მხოლოდ ერთის წლის შემდეგ შეიძლება მოიყვანონ სისრულეშიო, უთქვამს თ. დონდუკოვს.

რაიც შეეხება სენატორის რევიზიას, ამის თაობაზედ ჯერ-ჯერობით არაფერი არ არის გარდაწყვეტილიო; მაგრამ არა მგონიაო, რომ ახალ წესდების შემოღებაზედ ადრე მოხდეს ეს რევიზიაო.

* *
*

მტკვარი სულ გაყინულია ერთის ნაპირიდამ მეორემდინ. ბუშინ წინ ყინულის ნამტვრევებმა მოგლიჯა ბ. ქასუმოვის პარომი და ერთი წყლის წისქვილი.

ჯერ კიდევ ძველებური მშრალი სიცივეებია ქალაქში. მხოლოდ შუადღეზე, როცა მზეა, ცოტათი თბილა. ღამით კი ჰყინავს.

* *
*

ძლივს ქუთაისიდამ ერთი ფოჩტა მოგვივიდა. რუსეთიდამაც თავის დროზე დაიწყო ფოჩტამ სიარული. მაგრამ როდემდინ?

* *
*

ერთი დიდი უბედურება მომხდარა დღეს 1 თებერვალს, ხაშურის რკინის გზის სტანციაზე:

დილის 8 საათზე გახეთქილა საორთქლე ქვაბი, რომელიც ხაშურის სახელოსნოში იყო გაკეთებული, და ამ შემთხვევის წყალობით, როგორც ტფილისში მიღებული დეპეშა გვაცნობებს, 4 მუშა მომკვდარა, 7 კაცი მძიმედ არის დაჭრილიო და სამიც მსუბუქად.

ამ უბედურ შემთხვევის თაობაზე ამ მოკლე ხანში უფრო დაწვრილებით ამბებს მოველით.

* *
*

ქუთაისის გაზეთის „შრომის“ უკანასკნელს ნომერში იწერებიან:

„ჩვენ შევიტყვეთ, რომ ქუთაისის საადგილ-მამულო ბანკს ერთობ სამწუხარო ამბავი მოსვლია პეტერბურღიდან. სამინისტროს არ დაუმტკიცებია ის ცვლილება, რომელიც ბანკის გამგეობას წარდგინებისა-მებრ შარშანდელმა ბანკის საზოგადო კრებამ გარდასწყვიტა და რამდენიმე ჯერით ჩვენს ბანკს ნება უნდა მასცემოდა, რომ ქალაქში მდებარე მამულების გირაოში ოცდა შვიდის წლისა და ნახევრის ვადითაც გაეცა სესხი. ამ უარის განსამარტებლად სამინისტროს მოუწერია: რადგან საადგილ-მამულო ბანკების დანიშნულება ის უნდა იყოს, რომ სოფლის მამულებს შეეწიოს და სასოფლო მეურნეობა გააუმჯობესოს, ამისგამო ეჶლანდელის ფინანსთ სამინისტროს აზრით ქალაქის მამულებში სესხის გაცემა არც კი უნდა შეძლებოდა საადგილ-მამულო ბანკებს, მაგრამ რაც აქამდის დაწესებულა, იმას რაღა გაეწყობა და ქალაქებში სესხის გაცემის გამაადვილებელს ახალ ცვლილებებს კი ველარ შევიტანთ საადგილ-მამულო ბანკებს წესდებაში.

„ამასთანავე მეორე უფრო სამწუხარო ამბავი ის არის, რომ სამინისტროს არ დაუმტკიცებია ჩვენის ბანკისაგან გაგზავნილი რამდენიმე გადაწყვეტილება ახალის სესხის გაცემაზედ და ამ გვარად ორას ათასის მანეთის გირაოს ფურცლები არ დაუბეჭდიათ და ბანკის გამგეობას კი, რომელსაც იმედი ჰქონია, რომ ყველა ჩვენგან გაგზავნილი გარდაწყვეტილება უთუოდ დამტკიცდებოდაო, ამ ორას ათასი მანეთის ბილეთებში წინ-და-წინ ნაღდი ფული გაუცია. ამბობენ, რომ ამ საქმის გამო ბანკის მმართველი კიდევ პეტერბურღში მიდისო.“

* *
*

გაზეთს „ნოვოე ვრემიაში“ დაბეჭდილია შემდეგი შენიშვნა ბაქოს ნავთის წარმოების თაობაზედ.

„მოგეხსენებათ, რომ წელს გაითავდება რკინის გზა ბაქოსა და ტფილისშუა; ამის გამო ბაქოს ნავთის მეპატრონეთ განზრახვა აქვთ შავის ზღვის ნაპირას, სახელდობრ ბათუმში, იქონიონ უმთავრესი პუნქტი ნავთის სხვა-და-სხვა ნაწარმოებთა გადასაკეთებლად და საზღვარ გარეთ გასაგზავნად. განზრახვით დიდ-ძალი ნავთის ვაგ

მცირე შენიშვნა

ერთ-დროს რომ ჩვენი ივერი მშვენიერი ყოფილა, მშვენიერი არა-მარტო თავის ნიადაგის სიმდიდრით, არამედ იმ ხალხითაც, რომელიც აქ ესახლა, რომ უწინდელი ქართველნი ამშვენიერებდნენ ივერს არა-მარტო თავის გარეგან სილამაზით, წარმომადგენლობით, თავის ჭკუით, წარმატებით და განათლებით,—ეს დასამტკიცებელი საგანი აღარ არის.

როდესაც სხვა ხალხნი ჯერ ის-ის იყო გამოდიოდნენ ბარბაროსულ მდგომარეობიდამ ისტორიულს ასპარეზზე, როდესაც ზოგიერთის აწინდელ ევროპის მძლავრ ხალხების სახსენებელიც კი არ იყო ქვეყანაზე, როდესაც მრავალი აწინდელი ისტორიული ხალხნი ტყე-ღრეში დაწანწალებდნენ და საზოგადო, საპოლიტიკო ცხოვრებას მოკლებულნი იყვნენ,—მაშინ ჩვენში იყო მამასახლისობა, რომელსაც მკვიდრი ფესვები გადგმული ჰქონდა საქართველოში და დაემყარებინა საპოლიტიკო ცენტრი მცხეთაში და იქიდამ განაგებდა ქვეყანას.

როდესაც ბევრ სხვა ერში ჯერ არ იყო გახსნილი საზოგადოობრივი ცხოვრებისადმი მიდრეკილება, როდესაც სხვების არსებითი იდეალი იყო ცარცვა-გლეჯა,—ქართველნი სცხოვრებდნენ ერთ დიდ ოჯახად, რომლის იდეალად ცარცვა-გლეჯა კი არ იყო, არამედ მშვიდობიანი მეურნეობა, ხელოვნება, წარმატება და მოგვრება იმ მცარცვავ-მგლეჯელებისა, რომელნიც ხარბის თვალით უყურებდნენ ქართველთ კეთილ-მდგომარეობას, კეთილ-განწყობილებას და ჰსურდათ მცარცველობით შეეძინათ ჩვენი მეურნეობის და ხელოვნების ნაწარმოები—სიმდიდრე.

მათ მოსაგერებლად ჩვენი წინაპარნი აგებდნენ უშველებელ კედლებს*) (მოიგონეთ არდამის კედელი კასპიის ზღვიდგან შავ ზღვამდის კავკასიონის ძირში), ვიწრო ყელებში სდგამდნენ რკინის კარებს, აშენებდნენ ციხეებს, კოშკებს, ქალაქებს, გაჰყავდათ არხები, თხრილები და სხ. და ერთი რიგი მათი მამასახლისის წინამძღომლობით ყარაულად იდგა წინაარმდეგ იმ ველურებისა, მეორე კი მშვიდობიანად მუშაობდა...

ისტორიის ბნელს დროში იკარგება ჩვენი წინაპრების მეურნეობის, ხელოვნების და წარმატების ნაწარმოების კვალი. დიოსკურის ბრწყინვალე ვაჭრობამ მე-VII საუკ. ქრ. წინ გააკვირვა ბერძნები თავის აჰყვავებულ მდგომარეობით. ბერძნებს აკვირვებ[…] ქართველთ კეთილ-განწყობილება[…] განათლება. ეს ქვეყანა იყო დაფენი[…]ლი მდიდარის სოფლებით და ქალა[…]ქებით; სახლები დახურული კრა[…]ტით, ვრცელნი, წააგავდნენ უფ[…] სასახლეს; აკვირვებდა მათ ქართვე[…] ნაოსნობა რიონ-მტკვარზე, შავს [და] კასპიის ზღვებზე; ამ ნაოსნობის [მეო]წეობით მათ გაემართათ ვაჭრობა [შე]სანიშნავ ქალაქ ტირთან და შორე[ულ] ქვეყნებთან, საიდგანაც შემოჰქონ[დათ] საქართველოში მრავალი სიმდიდ[რე], რომელმაც გააკვირვეს რომაელ[ები], რადგან მათ ამისთანა არსად და [არა]სოდეს არ ენახათ...

ბერძნებს აკვირვებდა ქართვე[ლთა] სტუმართ-მოყვარეობა*), დაღუპ[…] მფარველობა, შემწეობა.

*) ბარათაშვილის აზრით ამ კედლის ნარჩომი უნდა იყოს ის კედელი, რომელიც კახეთის გაღმა-მხარში და აფხაზეთში ეხლაც მოჩანს. მ. ჯ.

*) მოგზაურთათვის ქართველთ [ყოველ] მილით-მანძილზე ჰქონდათ გამარ[თული] სასტუმროები.

ნები ამჟამად ფოთი-ტფილისის რკინის გზაზეა დამზადებული.

„მაგრამ ნავთის გაგზავნას ბაქოდამ ფოთამდინ ერთი დიდი დაბრკოლება მოელის—სურამის ქედი, რომელზედაც დღეში ორას გაგონზე მეტის გადატანა არ მოხერხდება, სულ 10—12,000 ფუთი ნავთისა. ამის გამო რკინის გზის გამგეობას განზრახვა აქვს, რომ სურამის ქედზე მეორე რკინის გზა გაიყვანოს“.

* * *

გუშინ წინ, კვირას, ღამის 11 საათზე გაუჩნდა ცეცხლი კუკიის ხიდის გაღმა, ვარანცოვის ძეგლისა და ცენტრალურ სასტუმროს პირ-და-პირ დუქნებს და მთელი ეს რიგი მეწვრიმალის, ლამპის, თამბაქოს და სხვ. დუქნები რამდენიმე საათის განმავლობაში გადაიწვა. როგორც ამბობენ მეწვრიმალის დუქნიდამ დაიწყო ცეცხლიო. ამბობენ აგრეთვე, რომ ამ ცეცხლის თაობაზე სამი კაცი დაიჭირესო.

* * *

დიდი-ძალი ხალხი დაესწრო გუშინ წინ, კვირას არწრუნის თეატრში ბ. ალექსეევ-მესხიევის ბენეფისზე. ალექსეევ-მესხიევი ახალგაზრდა ნიჭიერი დრამატიული აქტიორია და სასიამოვნოა, რომ საზოგადოებამ თავის თანაგრძნობა აღმოუჩინა იმას ამ საღამოს: მობენეფისეს მიართვეს მშვენიერი დაფნის გვირგვინი იმისივე სურათით, ვერცხლის საპაპიროსე და სხვ.

სპექტაკლი („თამარ-ბატონიშვილს“ თამაშობდნენ) ჩინებულად წავიდა. მობენეფისე, ქ. ყიფიანი და აგრეთვე ავტორი პიესისა (ქ. მესხი) რამდენჯერმე გამოიხმეს ტაშის-კვრით. სპექტაკლის შემდეგ ალ.-მესხიევი ხელით აწიეს და ისე მიიყვანეს ფაიტონამდინ.

წერილი რედაქტორთან.

ახლანდელს დროში ძრიელ დიდი ლაპარაკი არის როგორც მმართებლობის, ისე კერძო პირების მხრივ, შესახებ ხალხის სიმრთელისა. მართლადაც რომ ეს რიგიანი უნდა იყოს პირველი ყოველს სახელმწიფოში, რადგანაც რომ პირველი სიმრთელე არის საჭირო ხალხის აღყვავებულ მდგომარეობისა.

საუბედუროდ ამ საგანს ჯერ აქამდინ აგრე რიგად ყურს არავინ უგდებდა და ახლაც კი ჯერჯერობით არავინ აძლევს ყურადღებასა; ყურადღების მიცემა რომ ყოფილიყო, ხომ ასე ხშირად არ იქნებოდა კაცის სიკვდილი და ასე ხშირად არ მოტყუვდებოდა კაცი ცრუ აქიმებისაგან? ვის არ ახსოვს ის წარსული დროები, როდესაც რომ ჩვენი მამაპაპური დალაქები ჩემულობდნენ პირველ აქიმობას და ეს წოდება რომ ყოფილიყო მაშინ, იქნება თავიანთ თავი კიდეც ესახელებინათ დოქტორობის წოდებით. ახლა ესა ვთქვათ, თუ რამდენი წაუბძანებიათ საიქიოს თავიანთ წინდაუხედაობის აქიმობით? რა მაშინ, მგონია ახლაც კი არიან იმ გვარი ცრუ აქიმები, არა თუ დალაქებში, თითქმის სხვა უსაქმო კაცებში, თუ დედა-კაცებში, რომელნიცა უცოდინარობით რამდენსა სწირვენ მსხვერპლად სიკვდილსა, უფრო მომეტებით სოფლებში.

მაგრამ რა სოფლებში? აქაცა, ამ ჩვენს ქალაქშიაც, მიყრუებულს და მივარდნილს ქუჩებში კი ცოტანი ბძანდებიან! აბა ვინ აძლევს იმათ ყურადღებასა? რომელი ათხოვებს ყურს თავის მოძმის ამ გვარ შეწუხებულს მდგომარეობასა?—არა ვინ!

როგორც ახლა სჩანს საქმით ამ გვარი მავნებელი აქიმები, მგონია რომ თვითან ევროპაშიაც ბევრნი ბძანდებიან. მაგალითად ავილოთ, ჩვენ გალავინსკის პროსპექტზედ რომ ახალად მოსული კბილის დოკტორი, სახელ-განთქმული, როგორც თვითან ამტკიცებს გაზეთების განცხადებით, ვალტერი დგას, მშვენიერს და დიდებულს შიოევის სახლებში. აბა ახლა შებძანდით იმის სადგომში, თუ რა ჩინებულათა დგას, მართლად და როგორც შეეფერება გამოჩენილს დოქტორს. საქმით კი ისეთი ფუყე გახლავთ, როგორც ჩვენი საქართველოს ზოგიერთი ცრუ დალაქები ბძანდებიან, რომელთაცა უკავიათ ხელში დიდი, თითქმის რომ არ შეგვრცხვეს ცხენის გაზი და შეუბრალებლად ეწევიან ნამტკივნ კბილს კაცის პირისაგან!

მე რომ თითონ არ გამომეცადოს, არ დავიჯერებდი, მაგრამ როდესაც თვითან ვნახევი, მაშინ დავრწმუნდი, რომ ეს ჩვენი ნათქვამი მტკიცე და ჭეშმარიტი არის.

ერთ დღეს ისე შემაწუხა კბილის ტკივილმა, რომ მეტი გზა არ იყო გაზეთების განცხადებამ გამიტაცა და მიმიყვანა იმ სახელ-დიდ ვალტერთან. ისე მედიდურად დამხვდა ის კურთხეული, რომ მართლად და დოქტორი არის-მეთქი, ვიფიქრე. მაგრამ, ჩემ საუბედუროდ, ჩემ ნამტკივნს კბილს არც კი ჩახედა, შევარდა დიდებულს კაბინეტში, გამომიტანა ერთი პაწაწა შუშით რაღაცა კაპლი, ოთხი მანეთი გადამახდევინა და დარიგება მომცა, რადენიმე კაპლი ჩაიწვეთე და დაგიამდებაო.

არა თუ რამდენიმე კაპლი, მთელი ის შუშა, მთელს ერთ კვირას ვიზოგე და ერთი მისხალი შვება არ მომცა იქამდინ, მინამ ჩვენი ძველი გამოცდილი კბილის აქიმი ვოლფზონი არ მოვნახე, რომელმაცა საათ-ნახევარში სრულებით დამიამა და არც ამოუგლეჯია.

ახლა ეს უნდა ვთქვათ—თუ ამ აქიმებს რათა აქვთ მიცემული ეს წოდება? ამერიკაში მრავალჯერ შეგვიტყვია და წაგვიკითხავს, რომ დოქტორობა სყიდვით არის მიცემული და ფულით ყველას შეუძლიან შეისყიდოს ეს წოდება, და მგონია ეს ტფილისში ახალად მოსული დოქტორი ვალტერიც ამავე წრეს ეკუთვნოდეს. დასამტკიცებლად გამოვწერ სიტყვით-სიტყვით ერთის ნემეცურის ჟურნალიდგან, რომელიც არის ნათარგმნი და დაბეჭდილი პიურცბურღში. ეს სტატია არის დოქტორის შნეიდერისა, გამოცდილის და დახელოვნებულის აქიმისა.

„ნემეცურს ჟურნალში, რომელიც გამოდის კვირაში ერთხელ და იბეჭდება საკუთრივ კბილის ექიმებისათვის წავიკითხე ერთი სტატია დოქტორის ბოლდენდერისა 1876 წელსა პირველს ნომერში და იმ სტატიამ ისე ამალაპარაკა, რომ უნდა მივცე იმ ბატონს დოქტორს რამდენიმე შენიშვნა. ჩვენში ისე გავრცელებულნი არიან დოქტორები და იმდენსა აქვს დოქტორობის დიპლომი, რომ უნდა იმაზედ ვთქვათ რამე. 1873 წელს, მე ვიყავი მთელს ზამთარში ფილადელფიაში, სადაც ღრმად შევისწავლე და გამოცდილებით დავრწმუნდი თუ რა ჯურა კაცებს ეძლევათ დოქტორობის დიპლომი. მინამ ამაზედ ვიტყოდეთ რასმე პირველად უნდა შევეხოთ ამერიკის უმაღლესს სასწავლებელს. ამერიკაში უნივერსიტეტები თავის ფოკულტებით არიან ძრიელ ცოტანი. მაგალითად: ჰარიარდის უნივერსიტეტი ბოსტონის ქალაქში, მიჩიგანისა, პენსილვანიისა, ფილადელფიის ქალაქში. ამათში სხვა-და-სხვა მეცნირების ფოკულტეტები ერთმანერთში დაუმოუკიდებლები არიან.

„მთელი ეს სასწავლებელნი არიან კერძოობითნი, მართებლობა სრულებით არ იღებს ამ სასწავლებლებში მონაწილეობას. ეს მაღალი სასწავლებლები ინახებიან ზოგი შესაწირავი ფულიდგან, საჩუქრებიდგან, ზოგნი ანდერძით უტოვებენ და იმითი და ამ გვარად. თუ რომ რომელსამე საზოგადოებას აქვს რამე ღონისძიება, სთხოვოს მმართებლობას ნების დართვას, მხოლოდ უნდა წარადგინონ თავდებები, რომ ვინიცობა არის კარგათ ვერ წაიყვანეს საქმე, იმ თავდებებმა პასუხი გასცენ.

„როდესაც დააწესებენ ამ გვარს მაღალს სასწავლებელს, ანუ კოლეგიუმას, მაშინ თავსმჯდომსაც დაუდგენენ, რომელიც შეიძლება უსწავლელიც

ამ გვარი სათნოებით აღჭურვილი ხალხი უნდა ყოფილიყო დიდი ცოდნის პატრონი. და ასეც იყო. ბერძნებმა კოლხიდაში ჰნახეს ქართველთ ფილოსოფოსი მარსიასი, რომელმაც გააკვირვა ისინი თავის ღრმა განათლებით და მაღალ-ზნეობით. ამას ჰმოწმობენ თვით ბერძენნი.

ხელოვნება საქართველოში უფრო კარგ მდგომარეობაში იყო. ამას გვიმტკიცებენ მრავალი ნაშთნი შენობებისა და უწინდელი ჭურჭლებისა, რომელსაც ახლაც პოულობენ ხოლმე ხან-და-ხან მიწაში. ამ გვარ ნაშთთა შესახებ ჩვენ მოვიყვანთ ცნობებს გაზეთის „ნევა“-დამ, რომლის კორრესპონდენტი ამბობს, რომ აწიც ევროპიელთ არა იციან-რა ძველებურ ქართველთ ხელოვნებისა. ის ლაპარაკობს იმ ჭურჭლებზე, რომელნიც ამ წინა-წლებში იპოვნეს სოფ. სტეფან-წმიდაში (ხევში). სხვათა შორის აქ ნაპოვნი იმავე გაზეთის გვერდზეა დახატული ორი დიდი კოვზი, რომელზედაც ხელოვნურად გამოჭრილია რვა-ფოთლიანი ვერცხლის ვარდები, ორი საწყლე ჭურჭელი (ერთი ლომსა ჰგავს) აგრეთვე ხელოვნურად დაჭრელებულნი; არის აგრეთვე ორი ცხენოსანი კაცი, ჯაჭვები, სალტები, რგოლები და სხვა ნივთნი; ზოგი მათგან ოქროსია, ზოგი ვერცხლისა, ზოგი სპილენძისა. ყველა ეს ნივთები, იმავე გაზეთის აზრით, არიან კუთვნილება კავკასიის ამაზონებისა (გმირი ქალებისა) და სახმარებელნი სალმვთო მოქმედებაში. ეჭვი არ არის, რომ ისინი ეკუთვნიან მე-V საუკ. ქრ. დაბადებამდეო, დასძინებს გაზეთი.

თუ მე-V საუკუნის (ქრ. წინ) ქართველების ხელოვნებას ამ ზომამდე მიუღწევია, მაშ რამდენი საუკ. წინ უნდა დაეწყოთ ქართველთ სწავლა ხელოვნებათა, რომ მე-V საუკ. აგრე განვითარებულნი ყოფილიყვნენ?

მე-600 წ. ქრ. წინ იეზეკიელის მოწმობით ქართველთ იცოდნენ ხელის ფარჩეულის ქსოვა. 300 წელს ქრ. წინ მეფე ფარნაოზმა მოიგონა ქართველთათვის მხედრული ასოები და მის შემდეგ წერაც ასწავლეს. წერა-კითხვის სწავლა ეხლაც უძნელდება ხალხსა, თუმცა ამ საქმისათვის მილიონებს ჰხარჯავენ. ქართველებმა კი ეს შეითვისეს 22 საუკუნით წინედ! და ეს ხელოვნება იმ ზომამდის მიიყვანეს, რომ ზოგი ძველი ნაწერი ეხლანდელ დაბეჭდილსაც კი სჯობნის.

აი ამ ზომამდის ასული იყო ჩვენში ქრისტეს მოსვლის წინ მეურნეობა, ხელოვნება და მაშასადამე განათლებაც! უსლარის აზრით შემდეგი საქართველოს ისტორია არის ისტორია უკან დახევისა, რეგრესსისა, დაცემისა და არა წარმატებისა.

ეხლა ქართველთ არა თუ შეუძლიანთ ნაოსნობა, ვაჭრობა შორეულ ქვეყნებთან, არამედ არც შინაობაში. მათი ნაწარმოები გადავიდა და გადადის კარაპეტების ხელში. ეხლა ქართველნი მდიდარ სახლებში კი არ სცხოვრობენ , არამედ ორმოებში (ქართლში), ფაცხაში (იმერეთში), დახლობში და სხვ. უწინდელი წერა-კითხვა გადაავიწყდათ და ხელ ახლა შეუდგნენ ტაატიობით მის შესწავლას. მაშინდელი შესანიშნავი და ღრმად განათლებული ფილასოფოსი მარსიასის წარმომადგენელი , ეხლანდელ დროში ვახლავთ ორპირიანი, ღონიერთა ფეხების მლოკავი პლატონი! მაშიდელ სასტუმროების მაგიერი ეხლა მანძილით მანძილზე დგანან ყაჩაღები, ბოროტნი სულნი მოგზაურთ გასაცარცვავად! უწინ რომ უცხო ქვეყნის ველურებს იგერებდნენ ქართველნი, ეხლა შინაურებიც ვერ მოგვიშორებია და ვართ ჩვენთვის გულხელ დაკრეფილნი!...

მოსე ჯანაშვილი.

იყოს. პროფესორებს ჯამაგირი ეძლევათ იმ სასწავლებლის შეძლების გვარად, ასე რომ ზოგჯერ შეიძლება ჰქონდეს ჯამაგირი ოცი და ორმოცდა-ათი დოლლარი თვეში.

„ახლა შევეხოთ იქაურს მიცემულს დიპლომსა: ოცის წლის წინათ ერთმა ინგლისელმა სახელად ბუხანანმა, როგორღაც მოიპოვა ნების დართვა და გახსნა სასწავლებელი შეერთებულ ამერიკის შტატებში, რომელსაც დაარქვა უნივერსიტეტი; აქ კითხულობდნენ თავის წესზედ ლექციებსმ. რამდენიმე წლის შემდგომ შეიტყვეს, რომ ეს კოლლეგიუმი ჰყიდდა დიპლომებსა. მთელი ფილადელფიის უნივერსიტეტებმა შექნეს ერთი ყოფა. 1872 წელსა პენსილვანიისა, ფეფერსონს საექიმო კოლლეგიუმი და სხვ. შეერთდნენ და გადაწყვიტეს მოელოთ ბოლო ამ ბოროტ-მოქმედებისათვის. იმათ მიმართეს მმართებლობასა, რომელმაც დანიშნა რამდენიმე პირნი საქმის გამოსაძიებლად; ამათ გადაწყვიტეს დაეხურათ ეს ბუხანანის უნივერსიტეტი. იქამდინ შეუპოვარი იყო ის ბუხანანი, რომ მიმართა სამსჯავროს ამ საგანზედ და საჩივარი შეიტანა. სამსჯავრომ გადაწყვიტა, რომ მმართებლობას არა ჰქონდა უფლება დაეკეტნა ამის უნივერსიტეტი, რადგანც კანონში დიპლომის გასყიდვაზედ ხსენება არ იყო. თუნდა რომ ყოფილიყო კიდეც კანონში დიპლომის გაყიდვისათვის დასჯა, მაინც დამტკიცება არ შეიძლებოდა, რადგანც მოწმეები თვითან ისინი უნდა ყოფილიყვნენ, ვისაც დოქტორის დიპლომები ჰქონდა ნასყიდი. მაინც ბუხანანმა ხელ-მეორედ გახსნა თავისი უნივერსიტეტი, მაშასადამე ის ხელ-მეორედ შეუდგებოდა დიპლომების გასყიდვასა. ბოლოს, 1873 წელსა, გაება ეს ბუხანანი და ისპანიის კონსულმა მიაცემინა ის სამართალში.

„ფილადელფიის უნივერსიტეტში იყვნენ ბევრნი სტუდენტები ყმაწვილკაცები კუბის კუნძულიდგან და როდესაც კურს შესრულების შემდგომ დაბრუნდნენ თავიანთ სამშობლოში, სამზღვარზედ გამოაჩნდათ, რომ დიპლომები ნამდვილები არა ჰქონდათ; აქ აღმოჩნდა, რომ იმათი დიპლომები იყო ხალხის მოსატყუებლად მიცემული. მაშინ ამერიკის მმართებლობამ გამოაცხადა, რომ, ვისაც დიპლომები ჰქონდათ, უნდა ისინი გამოეცადნათ ჯერ პირველად ექიმობაში და მერე უფლება ჰქონდათ დაეწყოთ ექიმობა. ბოლოს მაინც კიდევ დაუკეტეს ბუხანანსა უნივერსიტეტი და ისიც გამოიქცა ინგლისში.

„ეს ყველა კარგი, მაგრამ ახლანდელი დიპლომები როგორის ღირსებისანი არიანო? იქნება მკითხოს მკითხველმა. ამაზედ ამის მეტს ვერას მოგახსენებთ: ერთს ჩემს მცნობსა სურდა გამოეწერა ინგლისიდამ ამ ბატ. ბუხანანისაგან დოქტორობის დიპლომი. ჩემმა მცნობმა მიიღო იქითგან ზრდილობიანი პასუხი, აი რასა სწერდა:—დიპლომს მოგართმევ ექიმობისას მაშინ, როდესაც გამომიგზავნით ფულსაო. როდესაც გაუგზავნა ფული, მოუვიდა დიპლომი ფილადელფიის უნივერსიტეტის სახელობაზედ შემოწმებული!

„აქედანა სჩანს, რომ ის ბატ. ბუხანანი დღესაცა მოქმედებს. ამითი ძრიელ წაუხდა ფილადელფიის უნივერსიტეტს სახელი. არც ერთი უნივერსიტეტი ახლა ასე ამ რიგათ დიპლომს აღარავის აძლევს, თუმცა ბევრნი ჰყვანან მთხოვნელნი. მაშ თუ ეს ასე ყოფილა, რიღასათვის იხეთქენ თავსა განათლებისათვის, ხარჯამენ ბევრს ფულსა, თუ კი ამ გზით მოიპოვებენ და ასე იეფად ექიმობის დიპლომებსა?“

ვაი თუ ეს ჩვენი ახალად მოსული ექიმი ვალტერიც ამ დასს ეკუთვნოდეს! მხოლოდ ვფიქრობთ, თორემ...

მაგრამ რა ჩვენი საქმეა, ესეც ჩემმა კბილმა ამალაპარაკა...

ი. ქ.

იანვრის 25.

განცხადებანი

ისყიდება

25% ნაკლებ მინამ სხვა ალაგას ჩაი, კაკაო, შეკოლადი, ბისკვიტი, მურაბა, ბრინჯი, შურშლები, სტაქნები, ბაკლები, თეფშები, ჩაინიკები, სუდოკები, ფორნოსები, პირის-საბანი, კლიტეები, სამურველი, ტანისამოსის საკიდი, კოვზები, დანები, კალმები, ქაღალდი, კანვერტები, რვეულები, კარანდაშები, თოფები, რევოლვერები, კრაგები, ჩლაშჩები, ვანები, ქამრები, საყელურები, კლიონკა, უნაგირები, ლაგმები, უთოები, ტასტები, პირისახოცი, ცხვირის-სახოცი, ხულქები, ტუალეტის საპონი, დუხები, შარბათი, ციტმატმაგნეზია, ქინას ღვინო, პორტ-ვეინი, ხერესი, კონიაკი და ათასი სხვ. რამეები,—ინგლისის მაღაზიაში. იქვე ჩაი ვაჭართათვის ნარდათ: ფუთობით 40, 46, 52 და 58 მან. და გირვანქობით: 1 მ., 1 მ. 10 კ., 1 მ. 20 კ., 1 მ. 40 კ., 1 მ. 60 კ., 1 მ. 80., და უპირველი ხარისხისა 2 მ.—წონა უქაღალდოთ.

თოფები 20—60 მან., ჩოკ-ბორ (*choke bore*) *George Dau*-ს ფაბრიკიდამ—120 მან. რევოლვერები 4—34 მან. და ბულდოგისა 11—20 მ. ქალის უნაგირები 65 მან-დამ.; შეფილდის დანები ჩანგლებით 3 მან. 50 კაპ-დამ დუჟ., ალბომები ნახევარ ფასად, ფილტრები და სხვ.

ყველაზედ უმრავლესი ამორჩევა თოფებისა და რევოლვერებისა თფილისში.

(100—75)

ინგლისის მაღაზიაში

თმისათ-მყვანი

მაკ-მას-ტერი

ამაგრებს თმას და აღრინდელ ფერს აძლევს, ფასი ერთი შუშისა 2 მან., გაგზავნით 2 მანეთი და 28 კაპ.

აქვე ისყიდება ქინის პომადა თმების გასამაგრებლად. ფასი 1 მან. სჩოტკები თავის ტკივილის მოსასპობლად, ტუალეტის საპონი, დუხები და სხვ

(100—87)

ლონდონის მაღაზია კომერციულს ბანკის ქვეშ დაარსებულია ნამდვილი ჩაი-გასასყიდლათ პირველი ჰოკრეფილისა და საუკეთესო ინგლისური საქონლისა: მაგალითებრ: თოფებისა, რევოლვერებისა, კლიტეებისა, შურშლებისა, კრავატებისა, დანებისა, კოვზებისა, ჩაინიკებისა, შოკოლადისა, კაკაოსი, დუხებისა, საპონისა, შჩოტკებისა, ცხვირ-სახოცისა, ქაღალდისა, კარანდაშებისა, კალმებისა, უნაგრებისა, სუკრისისა (გემრიელი კლეშჩივინი ზეთისა) და სხვ. სააგენტო მაგინტოშის მოსასხურავებს გასასყიდლად კანფეტების და ბატჯერის და კამბ. მურაბისა, აგრეთვე ხულქებისა და წინდებისა ნოტინგამიდამ. ნამდვილი ჰავანას სიგარები.

(100—72)

ინგლისის მაღაზიაში ახლად მიღებულია დიდ ძალი ჩაი პირველი მოკრეფისა 30% უკეთესი, ვიდრე სხვაგან. იქვე ისყიდება: პაროსინა 40 კაპ. დაწყებული; სტაქნები, ბაკლები 10 კაპ—დამ; პადნოსები 5 კ.—დამ, მურაბა და ალბომები ნახევარ ფასად და სხვ.

(100—66)

ქალაქის გამგეობისაგან

თფილისის ქალაქის გამგეობა საყოველთაოდ აცხადებს, რომ ამა თებერვლის 4-ს, შუადღეზე, გამგეობის სადგომში დანიშნულია ვაჭრობა (ტორგი) ერევნის მოედანზე მეფის საქალაქო სახლის დანგრევის იჯარით გაცემაზედ.

ამ საქმის იჯარით აღების მსურველს, დაწვრილებით პირობათა შესატყობლად, შეუძლია მივიდეს ქალაქის გამგეობაში მუდამ დღე, უქმ დღეებს გარდა, დილის 10 საათიდამ ნაშუადღევის 2 საათამდინ.

(3—2)

ი. და ვ. ჭილაძეთა წიგნის მაღაზია

ქუთაისში

ბულვარის პირდაპირ, სობოროს გვერდი[illegible]

რომელსაც წინედ პ. ფ. ზერარ[illegible] მაღაზია ერქვა, დღეიდამ ჩვენს ხელ[illegible]ში გადმოვიდა. ვეცდებით ყოველ[illegible] ღონის-ძიებას, რომ მაღაზიის საქ[illegible] კიდევ უფრო კარგად წავიყვანო[illegible] ყოველ-მხრივ, ვიდრე დღემდის იყო[illegible] იმედი გვაქვს პატივცემული საზო[illegible] გადოება არა თუ არ მოაკლებს თა[illegible]ვის ყურადღებას ამ მაღაზიას, რომე[illegible]ლიც მუდამ მისს სიამოვნებას ცდი[illegible]ლობდა, არამედ უფრო ყურადღება[illegible] მოგვაქცევს ამიერ. მაღაზიას აქვს ყვე[illegible] და სასწავლებელთათვის ყოველ-გვარ[illegible] სახელმძღვანელო და ხელსაწყობ[illegible] მრავალი საკითხავი წიგნები ქართუ[illegible]ლი და რუსული, ნოტები და სხვ.

მაღაზია იღებს ხელის-მოწერა[illegible] ყველა ჟურნალ-გაზეთებზე სარედაქ[illegible]ციო ფასით.

(5—5)

ინგლისის მაღაზიაში

არწრუნის გალლერეაში

(*Maison de confiance*)

შეადარეთ ჩვენი ჩაი	ჩაის ყველგან
— — 1 მ. 10 კაპ.	— 1 მ. 40 კა[illegible]
— — 1 „ 20 „	— 1 „ 60 კა[illegible]
— — 1 „ 40 „	— 1 „ 90 კა[illegible]
— — 1 „ 60 „	— 2 „ 20 კა[illegible]
— — 1 „ 80 „	— 2 „ 50 კა[illegible]
საუკეთესო 2 მანეთ.	— 3 მანეთ.

ჩაის წონა—უქაღალდოა, სხვაგან [illegible] ქაღალდით.

(100—83)

ტაქსის

საჭმელ ხორაგეულებათა, რომელნი[illegible] იყიდებიან თფილისის ბაზრებში, დუქ[illegible]ნებში და დახლებზედ 1 თებერვლიდა[illegible] 16 თებერვლამდის.

გამომცხვარი პური: ხორბლის ფქვილი[illegible]		
პირველის ხარისხის	—1 გირ.	3½ [illegible]
მეორის „	—1 გირ.	3 [illegible]
მესამის „	—1 გირ.	—
იმავე ფქვილ. თორნეში გამომცხვარი[illegible]		
პირველის ხარისხის	—1 გირ.	6 [illegible]
მეორის „	—1 გირ.	4 [illegible]
ჯვარის-მამის პური:		
პირველ ხარის. ლავაში	1 გირ.	7 [illegible]
მეორის „ „	—1 გირ.	5 [illegible]
მესამის „ „	—1 გირ.	4½ [illegible]
ძროხის ხორცი:		
პირველის ხარისხის	—1 გირ.	11 [illegible]
მეორის „	—1 გირ.	9 [illegible]
სუკი — —	—1 გირ.	16 [illegible]
ცხვრის ხორცი	1 გირ.	12 [illegible]
ღორის ხორცი:		
პირველი ხარისხის	—1 გირ.	12 [illegible]
მეორის „	—1 გირ.	11 [illegible]

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 1 Февраля 1882 г. Типографія О. Меликова. გამომცემელი ს. მელიქიშვილი. რედაქტორი ს. მ[illegible]